YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

30 päivänä kesäkuuta 2005 *

Asiassa C-165/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Stuttgart (Saksa) on esittänyt 7.4.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.4.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Mathias Längst,

SABU Schuh & Marketing GmbH:n,

Präsident des Landgerichts Stuttgartin ja

Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgartin

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

osallistuessa asian käsittelyyn,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit R. Schintgen (esittelevä tuomari) ja J. Makarczyk,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.11.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Längst itse,

— Präsident des Landgerichts Stuttgart, asiamiehenään K. Ehmann,

— Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgart, edustajanaan Bezirksrevisor G. Firnau,

— Saksan hallitus, asiamiehenään W.-D. Plessing,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään E. Braquehais Conesa,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja K. Gross,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.1.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annetun neuvoston direktiivin 69/355/ETY

(EYVL L 249, s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna 10.6.1985 annetulla neuvoston direktiivillä 85/303/ETY (EYVL L 156, s. 23; jäljempänä direktiivi 69/355) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty sellaisen hakemuksen yhteydessä, jonka Mathias Längst, joka on Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirin alueella virkamiehen asemassa toimiva notaari, on tehnyt Präsident des Landgerichts Stuttgartin, joka on Längstin esimiehenä toimiva viranomainen, antamasta kehotuksesta ja joka koskee Längstin tekemää ja hänen suorittamiaan palveluja koskevaa kululaskelmaa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Kuten direktiivin 69/335 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, kyseisen direktiivin tarkoituksena on edistää pääomien vapaata liikkuvuutta, jota pidetään yhtenä olennaisena edellytyksenä sisämarkkinoita vastaavan talousliiton luomiselle.

4 Direktiivin 69/335 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että jäsenvaltioissa tuohon saakka voimassa olleet pääoman hankinnasta kannettavat välilliset verot poistetaan ja että niiden

sijasta yhteismarkkinoilla kannetaan kertaalleen vero, joka on samansuuruinen kaikissa jäsenvaltioissa.

5 Direktiivin 69/335 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Seuraavista toimista on suoritettava pääoman hankintaveroa:

a) pääomayhtiön perustaminen;

b) sellaisen yhtiön, yhteenliittymän tai oikeushenkilön, joka ei ole pääomayhtiö, muuttaminen pääomayhtiöksi;

c) pääomayhtiön osake-, osuus- tai muun vastaavan pääoman korottaminen sijoittamalla pääomayhtiöön mitä tahansa omaisuutta;

d) pääomayhtiön yhtiövarallisuuden lisääminen sijoittamalla siihen mitä tahansa omaisuutta niin, että vastikkeena tästä ei anneta osuuksia osake-, osuus- tai muusta vastaavasta pääomasta tai yhtiövarallisuudesta vaan osakkailla olevien oikeuksien kaltaisia oikeuksia — —

— —."

6 Direktiivin 69/335 4 artiklan 1 kohdan e–h alakohdassa säädetään, että pääomayhtiön johdon tosiasiallisen sijaintipaikan tai yhtiön sääntömääräisen kotipaikan siirtämisestä jäsenvaltioon kolmannesta maasta tai toisesta jäsenvaltiosta on myös suoritettava pääoman hankintaveroa.

7 Direktiivin 69/335 4 artiklan 2 kohdassa luetellaan eri toimet, joista voidaan kantaa pääoman hankintaveroa.

8 Saman direktiivin johdanto-osan viimeisen perustelukappaleen mukaan direktiivissä säädetään myös poistettaviksi pääoman hankintaveroa tai leimaveroa vastaavat muut sellaiset välilliset verot, joiden voimassapito vaarantaa direktiivissä säädettyjen toimenpiteiden tavoitteiden toteutumisen. Nämä verot, joiden kantaminen on kiellettyä, luetellaan direktiivin 69/335 10 artiklassa, jonka sanamuoto on seuraava:

"Jäsenvaltiot eivät pääoman hankintaveron lisäksi saa kantaa voittoa tavoittelevilta yhtiöiltä, yhteenliittymiltä tai oikeushenkilöiltä minkäänlaisia muita veroja missä muodossa tahansa:

a) edellä 4 artiklassa tarkoitetuista toimista;

b) edellä 4 artiklassa tarkoitettuihin toimiin liittyvistä sijoituksista, lainoista tai suorituksista;

c) rekisteröinnistä tai muista toiminnan harjoittamisen edellyttämistä muodollisuuksista, joiden täyttämistä saatetaan vaatia voittoa tavoittelevalta yhtiöltä, yhteenliittymältä tai oikeushenkilöltä sen oikeudellisen muodon vuoksi."

9 Direktiivin 69/335 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät kanna minkäänlaista veroa:

a) osakkeiden, osuuksien tai muiden vastaavien arvopapereiden tai näitä arvopapereita vastaavien todistusten laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, hyväksymisestä arvopaperipörssissä noteerattaviksi, vaihdantaan saattamisesta tai välittämisestä, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta;

b) lainoista, mukaan lukien lainat, jotka otetaan laskemalla liikkeeseen obligaatioita tai muita siirtokelpoisia arvopapereita, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta,

tai näihin liittyvistä muodollisuuksista, tai tällaisten obligaatioiden tai muiden siirtokelpoisten arvopapereiden laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, hyväksymisestä arvopaperipörssissä noteerattavaksi, vaihdantaan saattamisesta tai välittämisestä."

10 Direktiivin 69/335 12 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

"Jäsenvaltiot voivat 10 ja 11 artiklan säännöksistä poiketen kantaa

a) kiinteämääräistä tai muuta veroa arvopapereiden siirroista;

— —

e) korvausluonteisia maksuja;

— —"

Kansallinen lainsäädäntö

11 Rajavastuuyhtiöitä koskevan 20.4.1892 annetun lain (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung; RGBl., s. 477) 2 §:n ja sitä seuraavien pykälien sekä 53 §:n 2 momentin, sellaisena kuin lakia sovelletaan pääasiaan, mukaan Gesellschaft mit beschränkter Haftungin (GmbH) osakkaiden päätös, jolla muutetaan yhtiöjärjestystä, edellyttää notaarin varmennusta.

12 Notaareista 24.2.1961 annetun liittovaltion asetuksen (Bundesnotarordnung, jäljempänä BNotO; BGBl. 1961 I, s. 98), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 116 §:stä, luettuna yhdessä hakemuslainkäytöstä 12.2.1975 annetun osavaltion lain (Landesgesetz über die freiwillige Gerichtsbarkeit, GBl., s. 116), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 3 §:n 2 momentin kanssa, seuraa, että Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä toimen voivat varmentaa sekä virkamiehen asemassa toimivat notaarit että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat notaarit.

13 Maksuista, joita notaarit saavat periä, säädetään hakemuslainkäyttöasioissa perittävistä maksuista 26.7.1957 annetussa liittovaltion laissa (Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Kostenordnung), BGBl. 1957 I, s. 960), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (jäljempänä KostO). Näitä maksuja peritään yhdenmukaisesti koko Saksan alueella, ja ne koskevat sekä virkamiehen asemassa että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia notaareja.

14 Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimivat notaarit saavat kiinteän korvauksen, joka määräytyy samoin perustein kuin maksut

osavaltion muille virkamiehille ja johon lisätään summa, jonka määrä vaihtelee ja joka on tietty osa kyseisten notaarien perimistä maksuista. Erona Oberlandesgericht Karlsruhen tuomiopiirin virkamiehen asemassa toimiviin notaareihin on kuitenkin se, että Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirin virkamiehen asemassa toimivat notaarit ovat itse maksuvelallisten velkojia. Heidän on ainoastaan suoritettava osavaltion kassaan kiinteä osa mainituista maksuista. Osavaltion kassa saa kantaa maksun suoraan vain siinä tapauksessa, että maksua ei suoriteta sitä koskevan vaatimuksen esittämisestä huolimatta.

15 KostO:n 156 §:n 1 momentin mukaan kululaskelmaa koskevat vastaväitteet, mukaan lukien maksuvelvoitetta ja täytäntöönpanolausekkeen soveltamista koskevat vastaväitteet, on osoitettava oikaisuvaatimuksen muodossa sen alueen Landgerichtille, jossa notaarilla on toimipaikka. Landgerichtin on ennen päätöksen tekemistä kuultava osapuolia ja notaarin esimiehenä toimivaa viranomaista. Mikäli maksuvelvollinen kiistää notaarin suorittaman kululaskelman oikeellisuuden, notaari voi pyytää Landgerichtiä ratkaisemaan asian.

16 KostO:n 156 §:n 6 momentissa säädetään, että notaarin esimiehenä toimiva viranomainen voi joka tapauksessa kehottaa notaaria pyytämään, että Landgericht tekee päätöksen, ja tekemään valituksen kyseisestä päätöksestä. Siitä annettavalla tuomioistuimen ratkaisulla voidaan myös korottaa kululaskelman loppusummaa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Längst varmensi virkamiehen asemassa toimivana notaarina tiettyjä SABU Schuh & Marketing GMbH:ta (jäljempänä SABU) koskevia päätöksiä. Tähän liittyvistä

maksuista ja kuluista tehtiin maksuunpanopäätös, jonka summa oli 2 892,46 euroa (jäljempänä maksuunpanopäätös).

18 Toimet, joita koskevien asiakirjojen varmentamista pyydettiin, olivat yhtiöosuuksien yhdistäminen yhdeksi osuudeksi, yhtiöpääoman ja osuuden nimellisarvon muuntaminen euroiksi, yhtiöpääoman korottaminen omilla varoilla sekä yhtiön nimen muuttaminen.

19 Maksuunpanopäätöksen mukaan SABU:n oli maksettava 2 493,50 euron summa ilman arvonlisäveroa asiakirjojen varmentamista koskevina maksuina ja kuluina. Kyseiseen summaan sisältyy 484 007 euron suuruisesta yhtiöpääoman korotuksen kokonaismäärästä laskettu 1 584 euron suuruinen niin sanottu varmennusmaksu, jonka perusteena oli yhtiöpääoman korotus ja yhtiöjärjestyksen muuttaminen. Mainitusta määrästä valtioille suoritettava osa oli 1 183,83 euroa ja notaarille suoritettava osa 400,17 euroa.

20 Präsident des Landgerichts Stuttgart katsoi, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-264/00, Gründerzentrum, 21.3.2002 antama määräys (Kok. 2002, s. I-3333), joka koskee Oberlandesgericht Karlsruhen tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimivia notaareita, soveltuu myös Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimiviin notaareihin ja että maksuunpanopäätös on yhtiöpääoman korottamista ja yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevilta osiltaan direktiivin 69/335 vastainen. Näin ollen Präsident des Landgerichts Stuttgart kehotti Längstiä kääntymään KostO:n 156 §:n 6 momentin nojalla Landgericht Stuttgartin puoleen, jotta tämä tekisi päätöksen kyseisen maksuunpanopäätöksen laillisuudesta, ja vaati Längstiä pienentämään mainitun päätöksen summaa 1 465,66 euroon.

21 Längst noudatti tätä kehotusta ja pyysi Landgericht Stuttgartia tekemään päätöksen. Längst toi kyseisessä tuomioistuimessa esille, että maksuunpanopäätös on perusteltu ja että maksujen määrän pienentäminen Präsident des Landgerichts Stuttgartin vaatimalla tavalla on KostO:n ja BNotO:n vastaista. Längst katsoo lisäksi, että edellä mainittu asiassa Gründerzentrum annettu määräys ei sovellu maksuihin, joita Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimivat notaarit perivät.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimivien notaarien oikeudellinen asema eroaa edellä mainitussa asiassa Gründerzentrum annetun määräyksessä tarkoitettujen notaareiden oikeudellisesta asemasta kahden seikan osalta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan yhtäältä kyseisen Oberlandesgerichtin tuomiopiirissä voidaan käyttää virkamiehen asemassa toimivien notaarien lisäksi myös itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia notaareja, jolloin mainitut maksut eivät välttämättä mene osavaltiolle. Toisaalta maksuista johtuvia saatavia koskevat säännökset ovat erilaiset ja niiden nojalla erilainen lopputulos on perusteltu. Nimittäin toisin kuin Oberlandesgericht Karlsruhen tuomiopiirissä Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimiva notaari on suoritettavien maksujen velkojana. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseisen notaarin on vasta mainittujen maksujen perimisen jälkeen suoritettava osavaltion kassaan kiinteä osa näistä maksuista. Osavaltion kassa saa kantaa kyseessä olevat maksut vain poikkeuksellisesti.

23 Tässä tilanteessa Landgericht Stuttgart on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko maksuja, jotka on suoritettava siitä, että virkamiehen asemassa toimiva notaari varmentaa oikeustoimen, joka kuuluu direktiivin 69/335, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamisalaan, pidettävä direktiivissä tarkoitettuina veroina

Württembergin alueella (Baden-Württembergin osavaltio, Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiiri) voimassa olevan kaltaisessa oikeusjärjestyksessä, jossa on sekä virkamiehen asemassa että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia notaareja ja jossa notaari itse on joka tapauksessa maksun velkojana, mutta siltä osin kuin kysymys on virkamiehenä toimivasta notaarista, tämä on osavaltion lain mukaan velvollinen suorittamaan kiinteän osan maksuista valtiolle, joka on notaarin työnantaja ja joka käyttää näitä tuloja rahoittaakseen toimintaansa, toisin kuin asiassa, joka oli — — [edellä mainitussa] asiassa Gründerzentrum [annetun] määräyksen kohteena?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, lakkaako maksujen perimisen direktiivissä 69/335 tarkoitettu veroluontoisuus, jos valtio luopuu vaatimasta sille tästä oikeustoimesta kuuluvaa osaa ja siis soveltamasta osavaltion säännöstä, jonka mukaan osa maksuista on suoritettava valtiolle?"

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

24 Sekä Längst että Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgart ovat tuoneet esille epäilyksiä siitä, onko yhteisöjen tuomioistuin EY 234 artiklan nojalla toimivaltainen ratkaisemaan ennakkoratkaisumenettelyssä asian, jonka virkamiehen asemassa toimiva notaari on pannut esimiehensä kehotuksesta vireille KostO:n 156 §:n 6 momentin nojalla. Längstin ja Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgartin mukaan menettely, jossa kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia ratkaistaan, ei ole yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti kontradiktorinen (ks. asia C-111/94, Job Centre, tuomio 19.10.1995, Kok. 1995, s. I-3361 ja asia C-447/00, Holto, määräys 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-735). Längstin ja Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgartin mukaan Landgericht Stuttgartin ratkaistavana ei ole kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitettu todellinen oikeusriita.

25 Tässä suhteessa on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 234 artiklasta johtuu, että kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ainoastaan silloin, kun niissä on vireillä oikeusriita ja kun niissä vireillä olevan menettelyn tarkoituksena on ratkaisun antaminen tuomiovaltaa käyttäen (ks. mm. asia 138/80, Borker, määräys 18.6.1980, Kok. 1980, s. 1975, Kok. Ep. s. 245, 4 kohta; asia 318/85, Greis Unterweger, määräys 5.3.1986, Kok. 1986, s. 955, 4 kohta ja em. asia Holto, määräyksen 17 kohta).

26 Asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön ja niiden täsmennyksien, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimen pyynnöstä, perusteella menettelyssä, jossa kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia ratkaistaan, asianosaisia on kuultu, ja siinä annettavan ratkaisun tarkoituksena on oikeusriidan ratkaiseminen. Lisäksi tähän ratkaisuun voidaan vedota sekä maksuunpanopäätöksen mukaisten maksujen velkojaa että velallista vastaan, ja ratkaisu saa lainvoiman kaikkiin asianosaisiin nähden, jos kukaan asianosaisista ei hae muutosta Oberlandesgericht Stuttgartissa; valituksen on perustuttava oikeuskysymykseen ja muutoksenhakutuomioistuimen on annettava valituslupa.

27 Kun otetaan huomioon nämä seikat, ei voida väittää pätevästi, että pääasian osalta kansallisessa tuomioistuimessa ei ole vireillä oikeusriita ja että ratkaisua, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin asiassa antaa, ei anneta tuomiovaltaa käyttäen.

28 Näillä perusteilla on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan Landgericht Stuttgartin 7.4.2003 tekemällä päätöksellä esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin.

Toisen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

29 Pääasian asianosaiset, Saksan ja Espanjan hallitukset sekä Euroopan yhteisöjen komissio ovat yhteisöjen tuomioistuimelle antamissaan huomautuksissa tuoneet esille epäilyksiä toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisestä sillä perusteella, että kysymys on luonteeltaan hypoteettinen. Kyseisten tahojen mukaan osavaltio ei ole vielä luopunut kantamasta osuuttaan kyseessä olevista maksuista, ja toinen kysymys koskee siis oikeudellista tilannetta, jota ei ole vielä olemassa.

30 Tässä suhteessa on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 234 artiklalla luotu menettely on yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla yhteisöjen tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat (ks. mm. asia C-83/91, Meilicke, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4871, Kok. Ep. XIII, s. I-107, 22 kohta ja asia C-380/01, Schneider, tuomio 5.2.2004, Kok. 2004, s. I-1389, 20 kohta).

31 Tässä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava esitetyt kysymykset (em. asia Schneider, tuomion 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi sen on poikkeustapauksissa tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisukysymyksen. Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että yhteisön oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (em. asia Schneider, tuomion 22 kohta).

33 Ajatus yhteistoiminnasta, jonka on oltava ennakkoratkaisutoiminnan lähtökohtana, edellyttää kansallisen tuomioistuimen ottavan puolestaan huomioon sen, että yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on myötävaikuttaa lainkäyttöön jäsenvaltioissa eikä antaa neuvoa-antavia lausuntoja yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä (em. asia Schneider, tuomion 23 kohta).

34 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyynnöstä ja Saksan hallituksen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämistä huomautuksista käy selville, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön muuttamista siten, että osavaltio luopuu vaatimasta osuutta maksuista, jotka virkamiehen asemassa toimivat notaarit perivät sellaisten toimien varmentamisesta, jotka kuuluvat direktiivin 69/335 soveltamisalaan, on tosin suunniteltu, mutta sitä ei ole vielä toteutettu. Tästä seuraa, että se oikeudellinen kehys, josta toisessa kysymyksessä on kyse, on hypoteettinen.

35 Näin ollen on todettava, että tätä kysymystä ei voida ottaa tutkittavaksi.

Ensimmäinen kysymys

36 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallisen tuomioistuin kysyy, onko direktiiviä 69/335 tulkittava siten, että maksuja, jotka on suoritettava siitä, että virkamiehen asemassa toimiva notaari varmentaa oikeustoimen, joka kuuluu direktiivin 69/335 soveltamisalaan, on pidettävä direktiivissä tarkoitettuina veroina, kun sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan yhtäältä notaareina voivat toimia muutkin kuin virkamiehen asemassa toimivat notaarit ja notaarit ovat itse kyseessä olevien maksujen velkojia ja kun toisaalta virkamiehen asemassa toimivien notaarien on suoritettava osa mainituista maksuista viranomaiselle, joka käyttää ne sille kuuluvien tehtävien rahoittamiseen.

37 Jotta tähän kysymykseen voidaan antaa hyödyllinen vastaus, on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Gründerzentrum antamansa määräyksen 34 kohdassa, että direktiiviä 69/335 on tulkittava siten, että sen soveltamisalaan kuuluvan toimen varmentavan notaarin asiakirjan laatimisesta perittävät maksut ovat mainitussa direktiivissä tarkoitettuja veroja, kun ne kuuluvat Oberlandesgericht Karlsruhen tuomiopiirissä voimassa olevan kaltaiseen järjestelmään, jossa notaarit ovat virkamiehiä ja jossa nämä maksut suoritetaan osittain notaarien työnantajana toimivalle viranomaiselle ja ne käytetään viranomaiselle kuuluvien tehtävien rahoittamiseen.

38 Koska järjestelmä, josta pääasiassa on kyse, on keskeisiltä osin samanlainen kuin järjestelmä, josta on kyse edellä mainitussa asiassa Gründerzentrum annetussa määräyksessä, on tutkittava, ovatko Oberlandesgericht Karlsruhen tuomiopiirissä sovellettavan järjestelmän ja Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä voimassa olevan järjestelmän väliset erot, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vetoaa, sellaisia, että niiden perusteella tässä tapauksessa on annettava erilainen vastaus kuin mainitussa määräyksessä.

39 Ensimmäiseksi sen väitteen osalta, että maksut, joista pääasiassa on kyse, eivät välttämättä mene valtiolle, koska Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä notaareina voivat toimia muutkin kuin virkamiehen asemassa toimivat notaarit eli myös itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat notaarit ja notaarina toimivat asianajajat, on todettava, että edellä mainitussa asiassa Gründerzentrum annetun määräyksen 13 kohdasta käy selville, että järjestelmä, josta ennakkoratkaisupyynnön taustalla olleessa asiassa oli kyse, on samanlainen, koska molempien järjestelmien mukaan yhtäältä se, joka haluaa vahvistaa virallisen asiakirjan, voi käyttää ketä tahansa Saksassa tointaan harjoittavaa notaaria, eli sekä virkamiehen asemassa toimivaa notaaria että itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivaa notaaria, ja toisaalta näiden vahvistamat asiakirjat on tunnustettava kaikkialla Saksassa.

40 Tämän perusteella ensimmäinen perustelu, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vetoaa, ei voi olla perusteena sille, että pääasiassa kyseessä olevaa järjestelmää arvioidaan eri tavalla kuin järjestelmää, josta oli kyse ennakkoratkaisupyynnössä, joka johti edellä mainittuun asiassa Gründerzentrum annettuun määräykseen.

41 Toiseksi siitä seikasta, että Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä virkamiehen asemassa toimivat notaarit, toisin kuin Karlsruhen vastaavan tuomioistuimen tuomiopiirissä toimivat virkaveljensä, ovat itse kyseessä olevien maksujen velkojia, on todettava kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan notaarin laatimasta asiakirjasta, jossa vahvistetaan direktiivin 69/335 soveltamisalaan kuuluva toimi, peritty notaarin palkkio on direktiivissä tarkoitettu vero, kun mainitut maksut suoritetaan, vaikka vain osittain, virkamiehen asemassa toimivien notaarien työnantajana toimivalle viranomaiselle ja käytetään viranomaiselle kuuluvien tehtävien rahoittamiseen (ks. mm. asia C-56/98, Modelo, nk. Modelo I, tuomio 29.9.1999, Kok. 1999, s. I-6427, 23 kohta; asia C-19/99, Modelo, nk. Modelo II, tuomio 21.9.2000, Kok. 2000, s. I-7213, 23 kohta ja em. asia Gründerzentrum, määräyksen 34 kohta).

42 Tämän oikeuskäytännön perusteella ratkaiseva seikka sille, että palkkiot katsotaan direktiivissä 69/335 tarkoitetuiksi veroiksi, ei ole niinkään se, kuka on aluksi maksun

perijänä tai velkojana, vaan se, kenelle maksut lopuksi menevät. Edellä mainituissa asioissa Modelo I ja Modelo II annetuissa tuomioissa ja asiassa Gründerzentrum annetussa määräyksessä palkkioita perivät aluksi virkamiehen asemassa toimivat notaarit, jotka siirtävät ne tämän jälkeen mainittujen notaarien työnantajana toimivalle viranomaiselle. Tämä palkkioiden tai niiden osan siirtyminen ja käyttäminen ovat ratkaisevat seikat, kun palkkioiden luonnetta määritetään suhteessa direktiiviin 69/335.

43 On todettava, että vaikka pääasiassa virkamiehen asemassa toimivat notaarit todella ovat kyseessä olevien maksujen velkojina, he ovat kuitenkin velvollisia siirtämään osan mainituista maksuista viranomaiselle, jonka alaisuudessa he toimivat ja joka käyttää nämä varat sille kuuluvien tehtävien rahoittamiseen.

44 Tämän perusteella Oberlandesgericht Stuttgartin tuomiopiirissä voimassa olevan kaltainen lainsäädäntö ei tältäkään osin eroa siitä lainsäädännöstä, jota yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli edellä mainitussa asiassa Gründerzentrum antamassaan tuomiossa.

45 Näillä perusteilla ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 69/335 on tulkittava siten, että maksuja, jotka on suoritettava siitä, että virkamiehen asemassa toimiva notaari varmentaa oikeustoimen, joka kuuluu tämän direktiivin soveltamisalaan, on pidettävä direktiivissä tarkoitettuina veroina, kun sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan yhtäältä notaareina voivat toimia muutkin kuin

virkamiehen asemassa toimivat notaarit ja notaarit ovat itse kyseessä olevien maksujen velkojia ja toisaalta virkamiehen asemassa toimivien notaarien on suoritettava osa mainituista maksuista viranomaiselle, joka käyttää ne sille kuuluvien tehtävien rahoittamiseen.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annettua neuvoston direktiiviä 69/355/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 10.6.1985 annetulla neuvoston direktiivillä 85/303/ETY, on tulkittava siten, että maksuja, jotka on suoritettava siitä, että virkamiehen asemassa toimiva notaari varmentaa oikeustoimen, joka kuuluu tämän muutetun direktiivin 69/335 soveltamisalaan, on pidettävä direktiivissä tarkoitettuina veroina, kun sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan yhtäältä notaareina voivat toimia muutkin kuin virkamiehen asemassa toimivat notaarit ja notaarit ovat itse kyseessä olevien maksujen velkojia ja toisaalta virkamiehen asemassa toimivien notaarien on suoritettava osa mainituista maksuista viranomaiselle, joka käyttää ne sille kuuluvien tehtävien rahoittamiseen.

Allekirjoitukset